

Prihodnje zborovanje se vrši 6. aprila. Ob tej priliki predava tovariš Selinšek o etiki. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je imelo svoj redni občni zbor dne 2. sušca 1911. v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru.

Navzočih je bilo 41 članov. Društveni predsednik pozdravi vse v mnogem številu došle člane, že večkrat nas obiskujoča gosta tov. Tomažiča, nadučitelja iz Tinj, in na novo v društvo vstopivšo tovarišico gđe. Marico Lenartovo iz Jelenice. (Živio!) Čestita nadalje tovarišu Robniku k nadučiteljskemu mestu pri Sv. Jurju ob Pesnici in želi njemu in njegovi mu novoporočeni soprogi (tov. Regoršek) obilo sreče v zakonu. S presrečnimi besedami čestita tov. predsednik v imenu društva tov. nadučitelju Karlu Kotniku iz Selnice ob Dravi k njegovi srebrni poroki. Nadalje se še spominja umrlega nam tov. nadučitelja Janeza Špricaja, ki je bil dolga leta zvest, delaven član našega društva. Navzoči se vzdignejo v znak sožalja s svojih sedežev. Izreka tudi v imenu društva sožalje tov. nadučitelju Pirkmeijerju in njegovi hčerki tov. Marici zaradi izgube matere, oziroma stare matere in pozivlja navzoče, da se vzdignejo v znamenje sožalja s svojih sedežev.

Nato smo prešli na dnevni red. Izmed dopisov je posebno omeniti "Zvezinega", v katerem se naznanja tov. predsedniku članstvo v enketo za uravnavo učiteljskih plač. Nadalje je sledila volitev novega odbora. (Tov. Mejovšek ml. naznani, da ne sprejme te tajništva). Izvoljeni so bili: predsednikom Avguštin Požegar, podpredsednikom Josip Lasbacher, blagajnikom Franjo Lichtenwallner, zapisnikarjema Marija Godec in Ferdo Kovačič, odbornikom Ignacij Skrbineš, Jernej Črnko in Davorin Lesjak.

Letno poročilo načelnikovo: Društvo je imelo lani 44 moških, 20 ženskih, tedaj skupno 64 rednih članov in 4 častne člane. Umrli je en član, pristopili pa so: dva moška člana in trije ženski člani. Zborovalo je društvo petkrat, a dvakrat smo bili nesklepčni. Odbor se je sešel dvakrat.

Najvažnejši sklepi v lanskem letu so bili: 1. Naše društvo plača 2 iztisa "Učit. Tovariša" za učiteljske mariborskega zavoda. 2. Udnina se povzra od 3 K na 4 K. 3. Naše društvo pristopi "Učit. gospodarski in kreditni zadrugi" z enim deležem 10 K.

Imeli smo v preteklem letu dvojce podavaj: 1. "O petju v ljudski šoli" (podaval Hinko Druzovič) in 2. "O važnosti zavarovanj" (podaval Tomažič, zastopnik "Prve češke na življenje").

Tajnikovo poročilo se vzame na znanje. Izvolita se dva pregledovalca računov.

Poročilo o "Zvezini" skupščini je moralo zaradi kratkega časa izostati. Pride drugič na vrsto.

Razvila se je nadalje daljša debata, kako bi se posebno mlado učiteljsko pridobilo za našo organizacijo, in končno stavi tov. Alojzij Majcen predlog, da tovariši, ki še nimajo drugega izpita, ne plačajo cele udnine v znesku 4 K, ampak samo toliko, kolikor ima društvo stroškov zanje. (Predlog sprejet.)

Glede predloga tov. Godeca, da se naj člani, ki so že neprekinjeno 25 let pri društvu, počaste na poseben način, se bo posvetoval odbor.

Tov. predsednik predlaga, naj se izreče v "Slogi" in "Učit. Tovarišu" g. F. S. Seguli, župniku pri Sv. Roku ob Sotli, na primeren način zahvala za njegov članek v "Slogi". (Uvodni članek 4. štev. "Sloge" z dne 27. I. t. l.)

Prihodnji zborujemo v četrtek, dne 7. majnika 1911., v Mariboru. Pričakujemo mnogoštevilne udeležbe. Ti, ki še sedaj spijo, naj se zbudijo in pridejo, saj takrat bo že vse v cvetju.

K. Učiteljsko društvo za slovenjegraški okraj je imelo dne 2. sušca t. l. v slovenjegraški okoliški šoli svoj občni zbor. Udeležba je bila jako dobra, saj je bilo 80% vseh udov navzočih. Pozdrav predsednika je bil poziv, da se z vedno rastočo vneto oprijemljimo stanovske organizacije, ki nam pri smotrenem in vztrajnem delu mora priboriti udeležitev naših opravičenih zahtev.

Zanimivi so bili dopisi dežel. šolskega sveta o prireditvi različnih učnih tečajev, tako čebelarstva učnega tečaja na čebelarški šoli na Dunaju, tečaja o pouku gluhoonemih istotam i. dr., žalibog, da se jih ob vsi vedoželjnosti ne moremo udeležiti, ker nam primanjkuje gnotnih sredstev.

Prošnji mariborskih učiteljskihnikov za podporo njihove knjižnice se ugodil z zneskom 5 K; takisto se jim plača 1 iztis Učit. Tovariša.

Naše društvo pristopi tudi z enim deležem k štajerski učiteljski zadrugi. Poročilo tajnikovo, blagajničarke ter zastopnika učiteljskega v okraj. šolskem svetu se je vzelo z odobravanjem na vedenje in se jim izrekla zahvala in zaupanje društva.

Dosedanji odbor: I. Kaffou, predsednik. I. Barle, podpredsednik, A. Alt, tajnik, M. Vrečkova, blagajničarka, je bil z vzklikom zopet izvoljen.

Na sigurno snidenje na majniškem izletu dne 4. maja pri Smonkarju v Dovžah.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 16. t. m., ob 2. uri popoldne na Gomilskem. Dnevni red: 1. Naznanilo predsedstva, 2. Poročilo tajnika in blagajnika,

3. Volitev odbora. 4. Volitev delegatov za glavno skupščino "Zaveze". 5. Predlogi in nasveti. K mnogobrojni udeležbi vabi

R. Vrabl, t. č. predsednik.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, 2. sušca, ob obilni udeležbi v Narodnem domu v Slov. Bistrici. Tovariš predsednik je presrečno pozdravil gosta g. I. Prekorška in zborovalce. Po ureditvi društvenih zadev je podal krasen sestavek tov. Brinarja:

"Naš položaj in kaj nam je storiti", v katerem govori o naših težnjah in opominja k združitvi, rekoč: "Kadar stanovanca ene hiše zadene velika nesreča se stisnejo in privijejo, drug k drugemu — in nam, ki nas družni en krov — po nas padajo udarci od vseh strani — je treba ene tesne združitve, potreba enega sreča, potreba medsebojne bratovske ljubezni. Pomoč je edino v nas samih."

"Quem dii odere — paedagogum fecere". Ta rek nam je pojasnjeval tov. Span. Podal nam je životopis Slovenca Matereza Vehovarja, ki je ustanovil l. 1849. v Trstu znameniti: Erziehungs und Handelsinstitut — dosegel mnogo, mnogo na polju vzgoje, a naposled zaradi prevelikega idealizma bedno končal v ječi.

"Hodimo vedno pot zdravega realizma", tako je končeval tov. Span svoje velezanimivo izvajanje.

G. Ivan Prekoršek nas je povedel v sfero podrobnega dela — narodne obrambe. Govoril je o smotrih Ciril-Metodove družbe in o delu zanje. Podal nam je mnogo in se poglobil v žitje in delo učitelja, zakar je žel odkrito in hvaležno odobravanje.

"Quem dii odere — paedagogum fecere". To je ob razstanku nehoti trepetalo vsakemu v duši — toda ob pogledu na krasno grudo našo, na kateri že drhti nežen poljub one bajne deve — zorne pomladi — smo si predrugčili ta rek sledeče: Kogar učitelj — vzgojitelj ljubi in za kar napenja v delu svoje moči — pred tem se bodo tresli v doglednem času bogovi (in lopovi!).

Učiteljsko društvo za polit. okraj Ljutomer ima redno zborovanje v četrtek, dne 16. marca 1911, točno ob 10. uri predp. v Franc-Jozefovi šoli v Ljutomeru.

Vzpored.

1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. "O važnosti življenjskega zavarovanja" in o "Učit. gospodarski in kreditni zadrugi v Celju" podava gospod A. Pesek. IV. Slučajnosti.

Upamo, da se udeležijo tega važnega zborovanja vsi p. n. člani in članice kakor tudi p. n. tovariši in tovarišice, ki še niso člani (članice).

O d b o r. Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 19. sušca t. l., ob pol-deseti uri dopoldan v šoli na Zidanem mostu po sledečem dnevnem redu:

1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Letno poročilo tajnikovo. 4. Poročilo blagajnikovo. 5. Volitev dveh pregledovalcev računov. 6. Volitev odbora. 7. Določitev društvenine za l. 1911. 8. Določitev knjig in časnikov, ki si jih društvo v l. 1911 naroči. 9. Poročilo zastopnika v okrajnem šolskem svetu. 10. Slučajnosti.

Polnoštevilne udeležbe pričakuje zanesljivo o d b o r.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja K 57.343.65.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

** Proforski glas o aferi Jare-Reisner. "Jutro" piše: "Učiteljski Tovariš" prinaša o znani aferi Jare-Reisner, o kateri smo svoječasno obširneje poročali, daljši članek iz kroga srednješolskih profesorjev. Konec članka je zanimiv in resničnega upoštevanja vreden. Glasi se: "Slovenski profesorji" imamo svoje društvo. Dolžnost tega je, da brani tudi našo čast! V našem društvu ne sme biti mesta sirovežem, lažnikom in denunciantom! Dolžnost odbora "Društva slovenskih profesorjev" je, da prof. Jareca izključi iz društva, pa naj bo desetkrat poslanec! Grešil je proti svojemu stanovskemu tovarišu, pa mu za kruto žalitev neče dati zadostjenja, zato mora biti kaznovan!

Zato: Profesor Jare iz našega društva ven! — A kone pojde on, pa pojdemo mi. S takim človekom nečemo in ne smemo več biti člani enega društva, previsoko spoštujemo svoj stan in — sami sebe! — To je moška, odločna in samozavestna beseda, ki naj se čimprej uresniči!

** Lov na slovenske abituriente. Celo na Nemškem že pletejo mreže, v katere bi radi lovili slovenske abituriente. V Gladbachu imajo nekaj "Sekretariat sozialer Studentenarbeit", ki se obrača do znanih klerikalnih ljubljanskih gospodov, naj mu pošljejo naslove katoliških abiturientov ljubljanskih srednjih šol. Morajo čedne namene imeti ti katoliški možakarji v Gladbachu.

Politiški pregled.

* Med krščanskimi socialci na Dunaju poka vedno bolj. Minoli četrtek zvečer so imeli obrtniki shod, na katerem je posl. dr. Heilingen ostro napadal trgovskega ministra dr. Weiskirchnerja. Sklicevatelj shoda, predsednik zveze srednjega stanu Koroska je tudi nastopil ostro proti dr. Weiskirchnerju ter rekel, da so se trgovci in obrtniki svoj čas veselili, ko je dr. Weiskirchner postal trgovinski minister. Kaj je pa danes ta moč že storil za obrtni stan? Dva zakona imamo, ki nosita Weiskirchnerjevo ime: zakon o zapiranju trgovin in krošnjarski zakon. Ne za enega ne za drugega ne bo žel hvaležnosti. Vedno se je reklo, da treba malemu možu pomagati. Sedaj je pomagano dr. Weiskirchnerju, ki je bil čisto mal uradnik in je danes minister ter postane še bogve kaj. Tako se je Luegerjevo prerokovanje, da bo malemu možu pomagano, izpolnilo na Weiskirchnerju, ki mu je bilo res pomagano.

* Petdesetletnico svojega obstanka je dne 26. m. m. praznoval avstrijski državni zbor, ki je bil od cesarja prvič sklican dne 26. februarja leta 1861. V prvi poslanski zbornici so zastopali Slovence: Hermann za štajersko, dr. Toman, Derbič, Kromer, Wurzbach, Dežman in Brolih za Kranjsko, Črne in Gorjup za Goriško, v gosposki zbornici pa Miklošič in knezoškofje slovenskih pokrajin.

* Češka razstava v Sofiji. Pod protektoratom praške in sofijske trgovske zbornice priredijo letos v Sofiji češko razstavo, ki bo otvorena dne 30. julija. Razstava ima namen, da pomore uvozu v Bolgarsko češki industriji v poljedelskih strojih.

* Prebivalstvo Bosne in Hercegovine. Sedaj so znani oficialni podatki ljudskega štetja v Bosni in Hercegovini. Prebivalstvo anektiranih dežel šteje 1.839.000 duš. V zadnjih desetih letih je prirastek 20 odstotkov. Ta povišek je staviti na račun priseljevanja iz Avstro-Ogrske.

* Preganjanje Čehov na Dunaju. Dunajski magistrat je sklenil odpovedati v mestnih hišah stanovanje vsem strankam, ki so se priglasiše za češki ob. jezik. Krščansko-socialna pravilnost!

* Ruska duma je obravnavala vprašanje o dogodkih na ruskih univerzah. Prva interpelacija je prišla od desne strani glede štipendij, ki so jih baje študentje izročili revolucionarskemu komiteju, dalje glede tega, da se vrše na univerzah politični meetingi in da se sprejemajo na univerze politični zločinci. Okto-brist Temšev je utemeljeval interpelacijo. Dolžil je profesorje, da so krivi nereda in nemirov na univerzah, ker baje sami kršijo državni vseučiliški zakon. Oni sami vplivajo s svojim naziranjem na mladino. Čimprej se mladini oči odpro, tembolje zanje in za Rusijo. K debati se je priglasiło 54 govornikov.

* Ženske pravice na Švedskem. Ministrski svet je sklenil podati zbornici predlog o razširjenju ženskih pravic. Od l. 1901. so imele ženske pravice do vseh šolskih uradov. Sedaj naj imajo ženske popolno enakopravnost, le iz duhovske, vojaške in diplomatske službe so izključene.

Kulturno delo.

+ Skupščina "Slovenske Matice". se je vršila preteklo nedeljo v "Mestnem Domu" v Ljubljani. Udeležba je bila razmeroma dovolj velika. Predsednik dr. Ilesič je podal obširnejše poročilo kot predsednik, na kar je prišlo na vrsto tajniško poročilo, pri čemer se je sklenilo, da se odboru naloži, da do druge skupščine izpremeni pravila v kolikor je potrebno. Blagajnik Detela je podal blagajniško poročilo, ki kaže v splošnem 5512 K dobička. Zemljevid slovenske zemlje bo stal okrog 16.000 K in je treba, da dobimo odjemalcev. Matična hiša se prihodnje leto popravi. Nato se je vršila volitev novih članov. Volila se je večina od odbora predlaganih kandidatov. Pri slučajnostih je profesor Wester pojasnil pomen delavnega člana "Sl. Mat." prof. Pletersnika in predlagal da ga Matica ob priliki 70letnice ime-njuje za častnega člana. Predlog je bil z aplav-zom sprejet. Pričujočemu prof. Pletersniku so vsi iskreno čestitali. Na to je bila skupščina zaključena. Želeti je, da se zbudijo več in več zanimanja za naš največji kulturni zavod. Predsednik dr. Ilesič je poudarjal, da je vzrok na-zadovanju slovenske beletristike obrambno delo, politika in boj za kruh. To je res!

+ Iz odboro ve seje "Glasbene Matice" dne 27. februarja t. l. Predsednik dr. Ravnihar poroča, da glasbena šola v Celju dobro uspeva pod novim učiteljem Vil. Seifertom. V smislu tamošnje uredbe se je Seiferta ki je absolviran konservatorist konservatorija v Pragi, kot voditelja šole predlagalo v odboretev štajerskemu dež. šol. svetu. Prihodnji mesec pri-redi šola v Celju javno produkcijo svojih učen-cev. Enako produkcijo priredi meseca marca glasbena šola v Kranju, dočim je sklenila učiteljska konferenca na glasbeni šoli v Ljubljani, da se tu vrši javna produkcija sredi meseca maja. Glasom ustnega poročila je upati, da se na jesen zopet oživotvori glasbena šola v No-vem mestu. Anton Lajovic je odpovedal pouk v harmoniji za drugi tečaj, ker ima sodnijski izpit: nadomestoval ga bo koncertni vodja Hubad. Beti Nollijeva je volila "Glasbeni Ma-tiči" 100 K, kateri znesek je dedinja Ema Nollijeva izplačala brez odbitka kakih pristoj-nin. Izrekla se ji je imenom odbora zahvala. Pevski zbor je pri pogrebu zapel dve žalostinki Kmetska posojilnica za vrhniško okolico in Po-sojilnica v Žužemberku sta darovali vsaka po 50 K podpore. — Dne 26. februarja se je izvršila revizija in skontracija blagajnice ter sta preglednika izjavila, da sta našla vse v najlepšem redu. — Urednik "Novih akordov" dr. Gojmir Krek je brzojavno opustil svojo odsotnost na zadnjem koncertu, želeč uro naj-boljšega uspeha ter izražajoč željo, da bodi delo "Novih akordov" in "Glasbene Matice" vsikdar vzajemno. Odbor je po završenem kon-certu dr. Kreku brzojavno poročal, ter mu čes-tital na lepem uspehu njegovih skladb. — Društvo "Mladika" je odpovedala najemno po-godbo glede hiše v Gosposki ulici Odbor skle-ne, da se hišo za slične namene ponudi v na-jem potom časopisja. — Na šoli so se spriče-vala razdelila dne 1. marca, dočim se je prvi tečaj zaključil dne 28. februarja. Blagaj-nik dr. Krevel poroča o denarnem stanju ter materialnem uspehu zadnjega koncerta. Odbor sklene, da iz čistega dobička od zadnjega kon-certa dotira blagajnico pevskega zbora z zne-skom 200 K, dočim se 20% čistega dobička podari penzijskemu zakladu. — Nabava no-vega klavirja se odloži, ker tega razmere še ne dopuščajo. — Na poročilo predsednikovo reši odbor prošnje za oproščenje ukovine za drugi tečaj. Bilo je 93 prosilcev od teh se jih je žal, moglo oprostiti le 19 popolnoma, druge se je oprostito deloma, dočim se je zavrnilo 19 prošelj. Ob rešitvi prošelj se je odbor ozi-ral na potrebe prosilčeve, njegovo nadarjenost in pridnost. — Odbor sklene predložiti dežel-nemu odboru prošnjo za zvišanje redne pod-pore, odnosno v svrhu pokritja proračunjenega deficita za dovolitev izredne podpore. — Iz seje artističnega odbora poroča koncertni vodja Hubad, da je odsek sklenil predlagati, da se za prodajo natisnejo Oskarja Deva samospevi. — Učitelj Švikaršič na Koroskem je poslal do 30 koroških narodnih pesmi, stavljenih petero-glasno z izvirnim besedilom. Enako je poslal Rihard Orel, učitelj na Vipavskem do 70 na-rodnih pesmi beneških (rezijskih) Slovencev z izvirnim besedilom. Oboje se pripravi za iz-dajo. Določil se vzpored prihodnjemu koncertu ki bo meseca marca v Ljubljani, in koncertu v Apatiji, dne 25. marca. Kalab, koncertni mojster slovenske filharmonije, se v šolskem letu 1911/12 nastavi za učitelja na goslih. Opomba uredništva: To poročilo objavljamo, kakor smo ga posneli po drugih listih. Nas "Gl. M." popolnoma ignorira, kakor da bi učiteljsvo ne imelo nobenih zaslug zanje. Upamo, da bo v bodoče drugače!

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. gg. tovariši in tovarišice: Makso Bajc, Justina Modic in Viljem Mazi, vsi iz Igavasi pri Ložu; Angela Sošakova iz Rakitne pri Borovnici; Ivan Paulšek in Makso Smole iz Rač na Štajerskem. Zivili! — Na Štajerskem plačujejo nekateri potom socialnega odseka, drugi pa ne tu ne tam. Na Primorskem smo poslali zadnji dan februarja položnice vsem šolskim vodstvom. Bomo videli, kakšen uspeh bo.

Slava cesarju Francu Jožefu I. Te krasne spevoigre, ki jo je naš tovariš-skladatelj Emil Adamič v proslavo cesarjeve vladarske šestdesetletnice z a š o l s k e s l a v - n o s t i priredil in "Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta" poklonil, imamo še precej iztisov v zalogi. V tej res lepi spevoigri najdeš vsakovrstne pesmi in deklamacije patriotične in narodne vsebine, ki so najbolj pripravne za raznovrstne patriotične in druge šolske slav-nosti. Ta lepa knjiga je bogat vir, za razne narodne slavnosti in bi je ne smelo pogrešati v svoji knjižnici nobeno pevsko društvo. Prav tako je potrebna ta knjiga za vsako ljudsko in okrajno učiteljsko knjižnico. Pa ne samo zaradi vrednosti spevoigre same, ampak tudi zaradi imena našega tovariša-skladatelja, na katerega zremo z največjim ponosom, se mora ta spe-voigra razširiti po vseh šolah in društvi kri-žem naše domovine. Lahko trdimo, da je E m i l A d a m i č dandanes najboljši slovenski skladatelj. Poglejmo si, kaj pišejo slovenski leposlovni listi o njegovih skladbah, ki so se pele pri zadnjem koncertu Glasbene Matice v Ljubljani. "Ljubljanski Zvon" pravi, da so A d a m i č e v i mešani zbori "moderne kon-

certne skladbe velike umetniške vrednosti. A d a m i e v e skladbe zahtevajo od pevcev mnogo in tvorijo elitne točke naših pevskih koncertov." — "Slovan" piše: "In Emil A d a m i e? Ima pač srce in razum na pravem mestu. Iz vseh njegovih kompozicij dije neka neprisliljena naravna ljubkost, in zato ni čuda, če postaja A d a m i e od dne do dne bolj ljubljene vseh pevskih zborov." — "Dom in Svet" piše: "A d a m i e v i zbori so nekaj čudovito svežega in pristno slovenskega. To so zbori, ki zadovoljijo glasbeno izobraženega kakor tudi glasbe nevedčega poslušalca. A d a m i e je brezdvomno eden najbolj nadarjenih, najbolj plodovitih in najbolj priljubljenih, če ne sploh najpopularnejši skladatelj, kar jih je nebo v najnovejši dobi podarilo slovenskemu narodu." Vidiš, tovariš in tovarišica, tako sodi javnost o našem tovarišu, na katerega smo ponosni slovenski napredni učitelji. Tudi ti ne smeš pogrešati v svoji knjižnici Adamičeve spevoigre, in sicer zaradi vrednosti nje vsebine in zaradi kolegijskosti. Naročaj se v Učiteljski tiskarni ter velja izvod 4 K. Svoji k svojim!

Žirovnikovih narodnih pesmi II. zvezek je šel pravkar v tisk. Kupujte in širite med narodom I. zvezek te krasne zbirke narodnih pesmi za šolsko mladino. Naročaj se v Učiteljski tiskarni po 20 h zvezek. Svoji k svojim!

II. zvezek Julij Slapšakovih spisov za mladino izide okoli Velike noči. Sezajte pridno po mladinskih spisih naših najboljših mladinskih pisateljev: Gangla, Rapeta in Slapšaka! Naročaj se v Učiteljski tiskarni po kroni knjiga. Svoji k svojim!

Učiteljski vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

(Dalje.)

Spoznati pravila in uvesti nas v naše stanovsko književno društvo v "Slovensko šolsko Matico". Natančno spoznati nje pomen, nje delokrog. Pečati se s posli posameznih funkcionarjev, s posli poverjenikov itd. Uvesti bi nas moralo v sodelovanje pri tem našem kulturno-stanovskem podjetju in nam dati praktičnih navodil za to.

Zasnovati si načrt bodočega delovanja tega društva; njega sedanji položaj in morebitni reformni načrti, ki bi se dali izvesti potem tega društva.

To je panoga stanovskega dela, pri kateri bi deloval lahko vsak učitelj, eden na tem polju, drugi na drugem polju. Tu bi se pokazale zmožnosti učiteljskega in prodiranje specializiranja v posameznih strokah.

Ob tej priliki bi pa tudi lahko govorili o potrebni diferenciaciji dela in bi zbujali smisel za strokovni študij na vsakem posameznem polju.

In tudi za šolstvo in stan je to polje jako hvaležno delo in nam lahko rodi mnogo uspehov. Pero bi bilo prvi borilec za svobodo šole in za svobodo učiteljskega. Pero bi bilo ono, ki bi nam kazalo pot, po kateri naj korakamo do smerov in končno — do zmage.

Tako bi prišli do naših stanovskih gospodarskih podjetij! V tem oziru bi se nam moral nuditi v prvi vrsti splošen pregled naših gospodarskih podjetij in na kaki podlagi so ta podjetja zasnovana. Seznaniti bi se morali z osnovnimi pojmi gospodarstva; proučiti bi imeli naše stanovsko gospodarstvo in taktiko, ki se je imamo držati in posluževati pri naši stanovski gospodarski osamosvojitvi.

Šele po tej probuji smisla in interesa za stanovsko gospodarstvo bi prišli do proučevanja posameznih gospodarskih društev.

Tako n. pr. bi ne imeli pri "V d o v s k e m učiteljskem društvu" samo natančno proučiti pravil, to je podlage, na kateri je podjetje zasnovano; ne samo na namene društva, da bi se morebitnim nedostatkom ali prepotrebni vnanjim slabim stvarim izkušalo od pomoči.

Strokovno bi se moralo v tem oziru izobraziti — vzgojiti.

Istotako e bi imeli z idejo "Učiteljskega konvikt" pečati ne le v njega tehniški ureditvi, ne samo s pravili, na katerih je zasnovano to društvo, ne samo z namenom ki ga ima, ne samo s delom posameznih funkcionarjev, ne samo s sredstvi, s katerimi deluje društvo, potreba bi bilo iskati novih virov novih potov, novih dohodkov in jasnih načrtov za bodočnost. Potreba bi bilo tudi, da vsak učitelj dobí vpogled v stanje društva in njega napredovanje.

Jubilejska samopomoč, ki je tudi važna panoga stanovskega gospodarstva, bi nam morala biti tudi v istih ozirih natančno znana. Zato bi nam bilo treba v tem oziru strokovnih referentov, ki bi krepili z razložitvijo posameznih gospodarskih društev naše stanovsko gospodarstvo. A ne šele pozneje, že naraščaj mora misliti in razmišljati o tem, potreba se nam je že takoj v pričetku seznaniti s temelji našega stanovskega gospodarskega življenja.

Glede naše "Posojilnice in hranilnice" bi nam bilo treba temeljitega in strokovnega študija. Potreba bi se nam bilo seznaniti z zakoni, na katerih je zasnovano posojilništvo. Potreba bi se bilo seznaniti s

principi posojilništva. Spoznati uzorce pravil in praktične ureditve posojilnic. Potreba bi se bilo vaditi v tehniškem vodstvu posojilnic, z delom posameznih funkcionarjev in izkušati praktičirati. Tudi v tem oziru bi nam bilo potreba strokovnih predavanj in periodičnih tečajev. Vzgojevati v tem oziru naraščaj, buditi ideje in uvajati ga v stvar samo. Razložiti bi mu bilo potreba načrte in podatki jasno sliko o položaju ter mu nuditi prilik za nadaljno izobrazbo v tem oziru in mesto, kjer bi vedno lahko dobil potrebnih informacij.

(Dalje.)

Kranjske vesti.

—r— **Napad na učiteljece.** Marija Grilčeva, učiteljica na Colu, je šla dne 13. novembra m. l. okolo pol 3. popoldne iz Postojne domov. Prišla je do Velikega Otoka. Ker ni poti dobro poznala, se je ozirala okrog sebe, da bi koga videla, ki bi ji pokazal pravo pot. V obližju vasi Zagon zagleda moškega, ki se je pa skrtil za grmom. Prišel je pa takoj za njo, nakar ga vpraša, če je to prava pot v Gorenje. Po kratkem odgovoru z "da" je šel naprej, a se takoj obrnil in jo vprašal, če ima kaj denarja. Na vprašanje učiteljice "za kaj" je odgovoril "zame". Sedaj je videla napadaleca v obraz, bil je fant kakih 16 let star, čvrste postave, bolj visoke rasti, imel je obe roki v hlačnih žepih ter je ostro proti nji gledal, rekoč: "Denar sem, ali pa!" — Ker se ni ta takoj pokorila njegovim zahtevam, ji je rekel: "Le hitro, meni se mudi." Končno mu je izročila, ker ni bil zadovoljen s petimi kronami, 10 K. Nato je zbežal v hrib. Drugi dan so orožniki po storilec pozvedovali ter prijeli kot osumljenca 16 letnega Franceta Vadruta, posestnikovega sina v Velikem Otoku, ki je vobče na slabem glasu Vadrnu trdovratno tajni, da bi bil on storilec, pa tudi napadena ni mogla z vso gotovostjo pritrditi, da je bil on tisti, ki jo je v kritičnem času napadel. Tudi vse zaslišane priče niso mogle kaj obtežilnega izpovedati zoper obdolženca. Nekako čudno v zadevi je pač to, da je drugi dan po tem napadu Marija Carljeva, učiteljica na Studnem, prejela pismo z vsebino: "Vrnem Vam denar, ki sem ga zahteval v nedeljo od Vas. Nečem, da bi bil kdo po krivem obdolžen. Tudi sem Vas razžalil, storil sem to nepremišljeno, zato Vas prosim odpustitja." Temu pismu je bil priložen bankovec za 10 K. Nato je pa bilo to pismo z denarjem vred iz učiteljske sobe izmaknjeno, ne da bi se bil ta dotaknil drugih stvari ali drugega denarja. Ker ni bilo nobenih temljitih dokazov proti obdolžencu, je bil Vadrnu oproščen.

—r— **Čebelarški shod na Vrhniki** se je vršil v nedeljo, 5. t. m., ob 3 uri popoldne v "Katoliškem domu" rokodelskih pomočnikov. Na shodu je predaval tov. nadučitelj A. Likozar o pitanju s sladkorjem in o naprednem čebelarstvu sploh.

—r— **Ljudsko štetje v Ljubljani** je končano. Ljubljana ima 1863 hiš, med njimi 1769 obljundenih in 94 neobljundenih; 7887 strank in 41.727 prebivalcev, med njimi 38.661 civilnih in 3066 vojaških. Moških je 20.493, ženskih 21.234. Trajno navzočih je v Ljubljani 40.323, začasno pa 1404. Od prebivalcev je 17.434 Ljubljancov; 15.547 prebivalcev ima svojo pristojnost na Kranjskem sicer, 7618 v Avstriji sicer — skupaj je Avstrijecev 40.599; 673 je Prekolitavev, 22 Bošnjakov in Heregovcev, 343 inozemcev sicer. Rimskokatoliške veroizpovedbe je 41.139 ljudi, grško-katoliške 20, starokatolikov je 10; 61 je pravoslavni, 365 jih je evang. veroizpovedbe, 1 uniati, 109 je Židov, 22 pa brez konfesije. Od 40.599 Avstrijecev je napisalo 33.846 slovenski občevalni jezik, 5950 nemški, 360 češki, 290 laški, 56 poljski, 95 hrvaški in srbski, 1 rusinski in 1 madjarski. Od otnih je 478 domačinov, med njimi 313 stalno, 165 začasno.

Štajerske vesti.

—s— **Slovencev na Spodnjem Štajerskem** je okoli 420 tisoč. Vsega prebivalstva je okrog 471.000. Seveda so Nemci pri ljudskem štetju pohrustali na tisoče Slovencev. Ljudsko štetje na Spodnjem Štajerskem kaže mal prirastek, vidi se pa v njem silen odtok prebivalstva na Srednje in Gorenje Štajersko, ki imata mnogo industrije.

—s— **Nemci se nče slovenščine.** Zadnji čas privreajo razna nemška društva takozvane jezikovne tečaje za svoje ude. V Mariboru se je tak tečaj že začel. Priredi ga podružnica Südmarke. V Gradcu samem, kjer vlada, kakor znanu, največje sovraštvo proti vsemu, kar je slovenskega, je društvo "Anker" začelo s pripravami za slovenski "šprahkurz" za trgovske uslužbence. Nemški listi jasno povedo, za kakšne namene bo služil ta tečaj: "S priučenjem slovenščine se mora dati Nemcem možnost, da zasedejo prosta mesta v različnih trgovinah in trvdkah na Spodnjem Štajerskem, kjer zahtevajo znanje obeh deželnih jezikov. S tem se bo izpodrinilo marsikatero Slovenca, a Nemci pridejo do svojega kruha marsikje, kjer sedaj poslujejo Slovenci."

—s— **Akclja za povzdigo tujkega prometa na Sp. Štajerskem.** Savinjska podružnica S. P. D. je pisala vsem podružnicam

S. P. D. na Sp. Štajerskem, naj izvolijo svoje zastopnike za ods-k, ki se bo ukvarjal s povzdigo tujkega prometa na Sp. Štajerskem. Ta skupni ods-k bo imel najbrže dne 7. maja dopoldne v Celju sejo, kjer se bo konstituiral in poročil o nadaljnjem delu. Dan za sejo je izbran tem srečnejše, ker se vrši isti dan popoldne v vseh prostorih celjskega Narodnega doma velik planinski sejm. Eigar čisti dobiček je namenjen za Savinjsko podružnico S. P. D.

—s— **Posledice obstrukcije v Štajerskem deželnem zboru.** Iz Celja nam pišejo z dne 2. marca: V današnjih jutranjih graških listih vlada veliko razburjenje zaradi tega, ker učitelji za svoj pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah niso dobili nobene remuneracije. Odbor za vzdrževanje teh šol je izjavil, da nima denarja; deželna podpora v znesku 8000 K, ki so jo inšee izplačali vedno začetkom leta celo, plačujejo letos le v obrokih; državne podpore v znesku 15.000 K tudi še ni, mesto Gradec pa ne da iz svojih blagajnic nobenega predjuma. Zato ni bilo mogoče izplačati remuneracije o pravem času. — Ne bomo se tu dotaknili obširno vprašanja, ali bi ne bilo sploh bolje, da bi se financiranje obrtno-nadaljevalnih šol zastalno uredilo, da bi ne morali učitelji svojih krvavo zasluženih grošev takorekoč beračiti okrog raznih ljudi. Pomankanje denarja pri odboru za vzdrževanje obrtno-nadaljevalnih šol v Gradcu pa ni, kakor graški dnevniki sami priznavajo, toliko posledica obstrukcije, kolikor praznih državnih blagajnic. In te pomagajo Nemci vladi sami prazniti. Čudna država: za kulturna vprašanja ima vedno gluha ušesa in prazne — kase!

—s— **Okrajni šolski svet celjski** je imel dne 27. februarja t. l. svojo redno mesečno sejo, v kateri so se vzele na znanje razne tekoče zadeve, med drugim tudi, da nadomestuje učiteljica gospa Eksluova obolelo gospo Košutnikovo v Vojujku, glč. K. Leskovarjeva obolelo gospodično E. Klemenčičovo v Šmartnem, v Št. Pavel pa pride kot supletinja gđe. Smolnikarjeva namesto odšle gđe Pianove; za krajnega šolskega ogleda v Šmartnem je bil imenovan posestnik Franc Jezernik; stavl se je predlog za imenovanje učiteljice v Ljubčeni in v Petrovčah; sklenilo se je predlagati razširjenje šole pri Novi cerkvi v štirirazrednico; odobrilo se je več računov krajnih šolskih zakladov, vzelo se je na znanje poročilo e. kr. okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju šol na Dobrni, v Gotovljah, pri Novi cerkvi in na Frankolovem.

—s— **Tečaja za vinorejo in sadjarstvo**, ki se vrši od 6. do 18. marca na vino-rejski in sadjarski šoli v Mariboru, se udeležujejo sledeči slovenski učitelji in nadučitelji: Karel Vizjak, Ljubčena; Fr. Karbaš, Sv. Miklavž pri Ormožu; Melhior Rizmal, Rajhenburg; Josip Čonč, Jarenina; Josip Stritar, Št. Vid pri Grobelnem; Josip Korošec, Negova; Friderik Kožuh, Sv. Duh v Haložah; Ivan Hauptman, Št. Vid pri Ptuj; Ignacij Kaffou, Št. Ilj pod Turjakom; Aleks. Alt, Št. Janž pri Spod. Dravogradu.

—s— **Iz Mute poročajo:** Naši obmejni bratje so imeli na pustno nedeljo lep dan, ki ga ne pozabijo tako hitro. V velikih prostorih družbenega poslopja, kjer je tudi slovenska šola, smo priredili omenjenega dne s pomočjo domačih fantov in deklet veliko veselico, kakršne še nismo imeli. Sicer so zadnjih par let prirejali precej pogosto ondi veselice, a vse so bile majhne po sredstvih in tudi po obisku. Ljudje niso bili navajeni slovenskih veselice, in mnogi niso prihajali, ker so se bali zaničljivih nemčurških opazk. Vkljub temu pa so bile veselice vedno boljbolj obiskane. Zadnjo nedeljo je pa presenetil veliki obisk prireditelje same, dasi so pričakovali povsem povoljnega obiska. Prihajali so bližnji sosede iz Vuzenice, Vuhreda in Marberga, prišli so pa tudi domačini. Šli so kakor v procesiji iz cerkve čez trg v ponosno poslopje slovenske šole, ki stoji na najlepšem prostoru. Prostrana dvorana je bila nabito polna, in brez pretiravanja lahko trdimo, da je bilo do tristo ljudi. Kaj takega še ni videla ponemčurjena Muta. Občinstvo je z velikim zanimanjem gledalo naše igralce in igralke na novem in lepo okrašenem odru. Po igri se je vršila diferenčna licitacija, prosta zabava in ples, kar je trajalo do polnoči. Ves čas pa je vladala taka prijetna, nekako domača veselost, kakršne ni lahko dobiti na veselicah. Pripetila se ni ves čas niti najmanjša stvarca, ki bi bila kolikaj izkazila res pošteno dobro voljo. Našim narodnim nasprotnikom je pa kar sapo zaprlo. Vse gostilnice so bile ta dan skoro prazne. Najbolj jih je pa menda jezilo, ker je prišlo na slovensko veselico toliko ljudstva. Dasi so priredili več plesnih veselice, vendar so bile vse prav slabe obiskane, četudi naši ljudje radi zaplešejo v poštenih družbi. Sedaj gre kakor en glas po celem kraju samo o tej veselici. Udeležniki je ne morejo pozabiti in prehaliti, nasprotniki pa iztičejo, kje bi mogli pokazati svoje maščevanje in jezo; pa vse bo zaman! Naši fantje in dekleta, ki smo nanje ponosni, gredo naprej. Že odrasla mladina je naša in naša je tudi bodočnost; to si naj zapomnijo naši narodni nasprotniki! To je resnica — za nas vesela, zanje žalostna! Povsod pride končno dan plačila!

Goriške vesti.

Iz seje ožjega in pomnoženega e. kr. okr. šol. sveta tolminskega. Ea učitelj dobi predplačilo. Nadučitelj Anton Stres in Franc Uršič dobta IV. petletnino. Razpišejo se vsa nestalno zasedena mesta v okraju. Verouku na potovalnih šolah se določi 3 ure pouka na teden. — Šolo za silo na Trnovem pri Kobaridu se uvrsti med redne enorazrednice. Sklene se komisionalni ogled za ustanovitve šole v Trenti in Lomu. Enega duhovnika se odstavi kot krajnega šolskega nadzornika.

—g— **Odgovorna stvarne popravke** g. F. Kleinmayra. G. urednik "U. T." je v 8. šte. tega lista omenil, da je uverjen, da je sedaj te pravde konec, pa je vseeno sprejel Kl. odgovor. — (Seveda; a prepričali sta me o nasprotnem. Op. ured.) Radi tega ero tudi mene z odgovorom na stvarne popravke.

A d I. L. 1904. sem poslal referat o alkoholizmu v "Edinost". Rabil sem nemške citate. Nekdo (menda ni treba tuhtati, kdo?) je radi teh nemških citatov mene in urednika "Edinosti" piknil — v tem listu. — Imenoval je nemške citate o c v i r k e. — Vsled tega je urednik v naslednjih člankih prevajal nemške citate v oklepih. — To je urednik ukrenil svojevoljno. —

A d II. V dr. Vošnjakovi knjigi "Ustava in uprava ilirskih dežel" se nahajajo tudi francoski "o c v i r k i". — To g. Kl. priznava. —

A d III. Če Kleinmayr meni svetuje, naj vzamem v roko Janežič-Sketovo slovnico ga jaz prosim, naj si on (Kleinmayr) ogleda knjigo "Die Slovenische Sprache nach ihren Redetheilen, behandelt von Fr. Levstik" pag. 38., kjer bo čital doslovno: "n j a , j a — sie zwei (männlich), n j i , j i — sie zwei (weiblich und sächlich) kot tožilnik v dvojini! — R o m a l o c u t a e s t . c a u s a f i n i t a ! — S i c e r p a n e v m , c e b i K l e i n m a y r , l a h k o s p a l " , d a j e urednik "U. T." ponatisnil vse pogreške, ki sem jih jaz očital Kleinmayru v slovniskem obziru. Črtal mi je (urednik) tudi eno četrtino dopisa. (Bilo je preveč osebnosti. Op. ured.) — Q u i c a p e r e v u l t , c a p i a t ! —

Tudi jaz ostajam pri svojem. G. Kl. pravi, da ga veseli, da so tudi naši znanstveniki in pisatelji s praktičnim izvajanjem večji del na njegovi strani. Dobro! Prosim, da jih imenujete. — Ako g. Kl. pristeva one znanstvenike in pisatelje sotrudnike "Naših Zapiskov", se prezgodaj "veseli", ker on (Kl.) ne zna, v katerem jeziku so oni poslali uredništvu citate, ne morem Kl. "veselja" odobravati, zakaj omenjeni gospodje sotrudniki "N. Z." imajo sicer svoje zasluge, a tolike korifeje vendar niso, da bi nam bili kake avtoritete in merodajni. (Nekaterim so, drugim niso! Op. ured.) A. L e b a n .

O p o m b a uredništva: Sedaj pa, zaboga, mir! Ako si želita duelanta še kaj povedati, naj storita to privatnim potom. M i n e p r i o b i c h o v n o b e n e č r k e v e č ! Naša lojalnost je zadevo dovolj pojasnila; bolj pa ne smemo skakati preko meje svojega delokroga, to tem manj, ker že tuintam cikajo besede na osebnost. Tega pa ne maramo, če bi bili "o c v i r k i " š e t a k o t e č n i ! Za svoje mnenje samo to: Naši Zapiski nam ugajajo; o korifejah in zaslugah pa nečemo nove pravde. Tisti, ki jih pišejo, tudi ne reflektirajo na to.

Tržaške vesti.

—t— **Preiskavanje Jadranskega morja.** Iz Trsta je odplula bojna ladja v Jadransko morje, da znanstveno preišče oceanografčne, biološke in meteorološke odošaje na Jadranskem morju osemkrat. Obenem začne tudi italijanska ladja "Cyclop" z enakim preiskavanjem v Jadranskem morju. S tem se prične sistematično raziskavanje, dogovorjeno med Avstrijo in Italijo maja meseca 1910 v Benetkah.

Istrske vesti.

—i— **Analfabeti v Istrji** znašajo po statističnih podatkih 40%, in sicer med Italijani 20% med Hrvati 60%. Vzrok je pomanjkanje šol. Za 12.000 otrok sploh ni šol, 4000 jih hodi v italijanske šole. Čez 60 prošenj hrvaških občin za šole leži — nerešenih. To je — skrb za kulturo!

Splošni vestnik.

Proti češkemu vseučilišču v Brnu. Dne 5. t. m. so imeli nemški nacionalci v Brnu velikanski protestni shod proti ustanovitvi drugega češkega vseučilišča v Brnu. Zlasti skrajno ostro stališče proti češkemu vseučilišču v Brnu je zavzel rektor nemške tehnike. Na shodu je bila sprejeta resolucija, v kateri Nemci energično protestujejo proti češki univerzi v Brnu. Po shodu so priredili Nemci demonstracije in so izkušali urediti v "Besedni dom", kjer so imeli Čehi svoje manifestacijsko zborovanje za drugo češko vseučilišče v Brnu. Tu so govorili zastopniki vseh čeških strank, tudi